

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Præcepta Pars ...

Tractatus V. Ad Præcepta II. Tabulæ De Delictis Contra Justitiam, Seu
Injusta læsione Proximi in Bonis Animæ, Vitæ seu Corporis, Famæ,
Fortunæ & c. Ac Restitutione Inde Debita

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Appendix. Ad sextum & nonum Præceptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60167](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60167)

APPENDIX

A D

SEXTUM ET NONUM PRÆCEPTUM.

Remissivè.

TEXTUS.

*Non mœchaberis. Et
Non concupisces uxorem proximi
tui. Exod. 20.*

Ræcepta hæc formaliter, & in terminis prohibentia omnem luxuriam externam & internam, eò ipsò virtualiter & implicite affirmativa, præcipiunt servandam Castitatem, seu continentiam cuique suo statui proportionatam. Et quamvis præter obligationem negativam excludentem luxuriam, raro sit obligatio positiva actu positivo prosequendi Castitatem, seu Virginitatem (nisi fortè tempore gravis tentationis aliter non superabilis.) tamen in honorem Angelicæ Virtutis aliqua breviter adnecto. De sæda luxuria satis, & ad nauseam usque dictum in p. 4. Theol. Sacram. de matr. à c. 2. & 3. per tot. quo Lectorem remitto.

1. Ca-

I. Castitas, Virginitas.

2 **C**astitas est virtus moralis moderans inordinatum appetitum, usumque venereorum. Duplex est, una perfecta, & simpliciter dicta, omnem concupiscentiam, usumque venereorum in perpetuum in nullo voluntatis proposito excludens. Alia est imperfecta, & secundum quid, quae vel ad certum tempus illicitis voluptatibus abstinet, vel licitis voluptatibus debito modo juxta rationis praescriptum utitur. Unde est vulgaris divisio Castitatis in conjugalem, Vidualem, Virginalem. *Conjugalis* est, quae in matrimonio concessis voluptatibus debito modo juxta rationis praescriptum utitur, excludendo omnia alia illicita in casu, vel objecto concupiscentiae. *Vidualis* est, quae post matrimonium firmo proposito voluptatum usu, & appetitu deinceps abstinet. *Virginalis*, alia *temporalis*, quae usque ad tempus debitum vel opportunum nuptiarum continentem illicitum voluptatis usum excludit: alia *perpetua ac perfecta & simpliciter* dicta Virginitas morali definienda. Virginitas est perfectissima castitas continens firmum propositum puritatis mente, & corpore perpetuo conservandae, gratia honestatis. Desinit S. Aug. *lib. de S. Virginitate c. 13.* quod sit in carne corruptibili incorruptionis perpetuae meditatio. Differt ergo à Castitate; quod haec multo latius pateat; haec enim in conjugatis, corruptis, viduis, vel solutis poenitentibus locum habet; Virginitas autem non item; semel corrupta vel amissa

per lapsum voluntarium irreparabilis. Unde triplex distingui potest Virginitas, vel Virgo integra. Prima *materialis*, vel solo corpore, non autem mente, utpote in luxuriam quandoque consentiente. Secunda *formalis* & sola mente vel proposito, non item corpore, utpote contra voluntatem vel per vim corrupta. Tertia *totalis* mente & corpore simul: puta cum quis, vel quæ nec mente in quid turpe consentit, nec corpore quid turpe passa est. Pono breves resolutiones pro praxi monastica, Monialium potissimum.

I. Virgo integra mente, & proposito, & solum corpore violata per stuprum involuntarium, vel violentum, apud Deum Virginitatis laudem, meritum, & præmium retinet: quippe quæ apud Deum non nisi voluntariè amitti potest, juxta dictum S. Agathæ ad Tyrannum: *si me inuitam jusseris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.* At verò in facie Ecclesiæ humilitatis, & decoris majoris causâ perinde ac aliæ corruptæ velô consecrationis abstinere debet, quod 25. ætatis Annò Virgines professæ accipiunt, juxta communem DD. cum Navar. lib. 3. de statu Monach. Ad Prælaturam autem ascendere seu velum Prælationis accipere corruptæ, etiam per vim, sine Summi Pontificis dispensatione non possunt: ut rectè docet Rodriguez.

II. Virgo solo corpore, & violato animo per consensum in libidinem, apud Deum quidem Virginitatis meritum, & decorem amisit, quippe qui

cor

cor intuetur: interim tamen Virginitas sola non
amissa, & non corpore per voluntariam copulam
vel pollutionem, actâ pœnitentiâ, & apud Deum
integre recuperatur, & coram facie Ecclesiæ
semper Virgo habetur, atque inter Virgines con-
secrari potest; quia Ecclesia iudicat secundum ex-
teriora. Ex communi Laym. *lib. 3. Sect. 4. n. 8.*

5 III. Virgo mente & corpore violata per volun-
tariam pollutionem tantum, absque concubitu, im-
pliciter quidem Virginitatem amittit, ut per pœni-
tentiam recuperari nunquam possit, secundum
communem DD. nihilominus probabiliter
Gratianus, Armilla, alii cum *Laym. cit. fin.* docent
quod post pœnitentiam inter Virgines consecrari
& velari posse. *Ratio est*: quia licet virtute, & coram
Deo virgo, & incorrupta non sit, nec Virginitatis
laureolam habitura in cœlis, retinet tamen Virgi-
nitatis statum coram Ecclesia, & Virgo censetur
apud homines, quia claustrum Virginitatis ab ex-
trinseco illæsum servat, adeo quidem, ut qui talis
violaret, adhuc virginis stuprator censeretur: ut
contrasentiant *Navar. c. 16. Manal. n. 3. Rodriq.
ars. 3.* utraq; Sententia tuta, practicariq; potest.

6 IV. Virgo violata mente & corpore per volun-
tariam copulam, etiam quamvis occultam, Virginita-
tem irrecoverabilem amittit apud Deum, & in ho-
ro Ecclesiæ, ut deinceps inter Virgines consecrari
& velari non possit: quoad violationem notoriam
est omnium sine controversia: quoad violationem
etiam occultam est communis DD. *S. Thom. 4.
dist. 38.*

dist. 38. q. 1. a. 5. Palud. Cajet. Sylv. Sa. alii cum Navar. c. 16. n. 3. Laym. cit. n. 9. Ratio est: quia non levis irreverentia est in Sacramentis, vel Sacramentalibus fallum supponere; consecratio autem Virginum quid sacramentale est, sicut benedictio salis, & aquæ &c. ergò quemadmodum sacrilegiū esset in consecratione salis, vel aquæ supponere aliquid, quod sal & aqua non est, ita multo magis sacrilegium erit, si quæ ut Virgo consecrari se patiat, quæ tamen virgo non est: consequenter graviter peccabit talis violata, si inter sacras Virgines velum consecrationis petit, & accipit sub nomine castæ, innuptæ, Deo devotæ; atque de hoc à Confessario admonendæ sunt; & si à velo abstinere non possint sine sui diffamatione, vel scandalo, Episcopus dispensare potest, vel potius dispensativè permittere, ut inter Virgines consecrentur, aut murato nomine Virginitatis in Castitatis, vel continentiæ; aut, quia etiam sic non satis consultum videtur ejus famæ, cum plerumque aliqui adsint talem mutationem advertentes, rectè consulit Navar. cit. *consil. 2. de statu Monach.* ut Episcopus hoc casu enuntiet verba consecrationis, quæ Virginem, aut Virginitatem sonant, accipienda inra mentem ea tanquam significantia Castitatem, ut & scandalum, & mendacium absit: & quamvis ad hac communi Sententia non videatur recedendum in praxi; cettè tamen mihi probabilis videtur opposita Sententia RR. eò quòd Ecclesia illa sua ordinatione non videatur obligare cum tanto gravamine famæ propriæ,

4° Appendix ad VI. & IX. Precept. Decal.
prie, ac scandali aliorum. Cæterum merito Laym.
cit. Sect. 4. num. 9. ante finem probabilem cenetur
Sententiam Rodriq. lib. 10. q. 64. art. 3. contra
Cajet. Henriquez cit. c. 24. lit. M. foeminam oc-
cultè corruptam, quæ jam velum professionis ac-
cepit, posse etiam velum consecrationis accipere,
non quidem petere sine dispensatione, ut dicitur
sed tamen oblatum acceptare, ne eo reculato se
ipsam infamet, atque interrogatam de Virginitate
respondere possit, se Virginem esse, intelligendo opor-
tam Ecclesia, seu quatenus attinet ad forum exteri-

11. *Luxuria, ejusque species enumerata.*

7 **L**uxuria est inordinatus appetitus & usus ve-
neriorum: adeoque vitium directe opposi-
tum Castitati per excessum; quemadmodum enim
Castitas duo includit, unum principale scilicet pu-
ritatem, seu abstinentiam ob omni copula, vel se-
minatione illicita: alterum secundarium, & acces-
sorium, scilicet pudicitiam, seu abstinentiam ab
omni actione cordis, oris, & operis, inductiva ad
luxuriam; ita luxuria duo includit: unum princi-
pale, scilicet impuritatem seu ipsam copulam, seu
seminationem illicitam: alterum secundarium, &
accessorium, scilicet impudicitiam, quæ est volun-
taria occupatio cordis, & aliarum potentiarum cir-
ca inductiva ad luxuriam, ut turpes cogitationes,
aspectus, amplexus, tactus, oscula &c. Hinc lu-
xuriæ universim novem species numerantur: septem
penes principale luxuriæ scilicet copulam, vel
seminationem illicitam: duo quoad accessorium;
aut

aut enim copula est illicita, quia fit cum persona non legitima, eaque. 1. vel aliena, & est adulterium. 2. vel saltem cum non sua, & est fornicatio simplex. 3. vel cum virgine sub patris potestate constituta, & est stuprum. 4. vel non consentiente, ac invita, & est raptus. 5. vel consanguinea & sanguine juncta, & est incestus. 6. vel Deo sacra, & est sacrilegium. 7. aut copula fit extra vas naturale, & est peccatum contra naturam. 8. aut copula est illicita non quoad substantiam, sed solum quo ad modum, vel circumstantiam actus, & dicitur concubitus libidinosus conjugum. 9. denique penes secundarium & accessorium luxuriae, dicitur impudicitia, quae omnia, quae, & quanta sint peccata, dicta sunt in 4. p. *Theol. Sacram. loco supra cit.*

III. Luxuria prohibita sexto Præcepto.

Sexto Præcepto Decalogi naturali, & positivo simpliciter negativo, *non mœchaberis*, prohibetur primario & principaliter quidem sub nomine mœchiae, seu adulterii tanquam damnosissimæ speciei luxuriae omnis speciei consummata luxuriae, seu illiciti concubitus, ac seminationis: secundario verò & accessorie prohibetur omnis impudicitia cordis, oris, & operis ad externam luxuriae speciem dispositiva. Certum. Sumitur ex ipsa declaratione Christi: *Audistis, quia dictum est anti-* qui: *non mœchaberis: ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam mœchatus est eam in corde suo: ubi sub mœchia hoc præcepto prohibita ponit solum aspectum mulieris in ordine ad ejus carnalem concupi-*

scientiam factum; ergò à minore ad majus sub no-
 mine mœchiæ hoc præcepto prohibentur non
 tantùm principaliter omnes species consummationis
 luxuriæ seu copulæ, vel seminationis illicitæ, ut
 etiam declarat S. Aug. q. 71. in Exod. dicens: *in
 furto nomine benè intelligitur omnis usurpatio illi-
 ta rei aliena, profectò & nomine mœchiæ omnis il-
 licitus concubitus, atque illorum membrorum
 legitimus usus prohibitus debet intelligi: &c. &
 etiam, uti declaravi, omnes impudicitia cordis,
 oris, & operis: aspectus, tactus & cætera ad carn-
 lem concupiscentiam, & luxuriam dispositiva*
 adeòq; sicut in quinto præcepto, *non occides*, con-
 prehensiva, recensenda, & examinanda sunt
 Confessario principaliter quidem omnes generis
 homicidia injusta: secundariò & accessoriè omnia
 ad homicidium dispositiva, & inductiva, vel propin-
 què & opere, vel propinquè & ore, vel remotè &
 corde: ita sub hoc 6. Præcepto, *non mœchaberis*,
 comprehendenda, recensenda, & examinanda
 erunt primò & principaliter quidem omnes spe-
 cies luxuriæ completæ; secundariò & accessoriè
 verò omnes species impudicitia tanquam inducti-
 va, vel dispositiva ad luxuriam completam. 1. Pro-
 ximè & opere, tactus, amplexus, oscula, aspectus
 impudici. 2. Propinquè & ore, turpiloquia, ob-
 scænæ cautiones, sectiones, & cætera provocativa
 ad amorem, concubitum &c. 3. Remotè & cor-
 de, cogitationes turpes, desideria, proposita inh-
 onesta, delectationes morosæ (attamen, ut alibi nota-
 tum, cum personis honestis ordine inverso, incipi-
 endo

endo à minore.) Quamvis autem præcepto prohibente actum externum mœchiæ, seu illiciti concubitus, etiam per consequens censeatur prohibitus actus internus concupiscentiæ ad talem actum illicitum, tamen necessarium singulariter fuit, etiam concupiscentiam internam speciali Præcepto prohiberi à Spiritu S. ob duplicem causam 1. Quia homo suapte natura, & intrinseca inclinatione, quamvis in fœminam fertur, nimium pronus est ad talem concupiscentiam tanquam communissimum peccatum, à quo non tam facile avertitur, sicut ab actu externo turpitudinis: unde Spiritus S. singularem curam habuit, eam specialiter prohibendo: *non concupisces.* 2. Quia amor proprius facile eam cæcitatem mentis induxisset, ut homines concupiscentias illas tam conjunctas naturæ non esse peccata crederent, quemadmodum alias multas graviores induxit; quin ipse Apostolus fateretur, se non cognovisse concupiscentiam tanquam peccatum, nisi per declarationem legis. Unde & ipse Christus, ne hoc lateret, *Matth. 5.* allato sexto Præcepto, *non mœchaberis*, statim etiam concupiscentiam interdictam inculcat, ut modò audivisti. Sequitur ergo

IV. *Luxuria prohibita nono Præcepto.*

Nono Præcepto Decalogi Divino naturali positivo simpliciter negativo: *Non concupisces uxorem proximi tui*: prohibetur principaliter, & in terminis omnis carnalis inordinatus affectus erga uxorem proximi, & correlativa etiam econtra: secundario verò omnis inordinatus affectus carnalis

lis ad quamcunque speciem luxuriæ, vel impudicitia. *Omnes.* Ratio patet in simili; sicut enim in sexto Præcepto nomine *mæchia* prohibetur omne peccatum carnale cujuscunque speciei luxuriæ vel impudicitia ad luxuriam disponentis; ita in nono Præcepto nomine concupiscentia uxoris alienæ prohiberi censendus est omnis inordinatus affectus carnalis desiderii, vel concupiscentia quamcunque speciem luxuriæ, vel impudicitia. Peccatur ergo contra hoc præceptum in iis modis & speciebus, quibus peccatur contra sextum.

1. Adulterio interno vel mentali, utpote efficaciter desiderando uxorem alterius, vel econtra mariti pro præsentis statu; & gravius adhuc accedens actuali delectatione morosa venerea in concubitu de tali cogitato; etiam addita hac conditione, si libera, vel si sua uxor esset, si liceret &c. quia cogitatio talis actu non existens non potest justificari actuali delectationem carnalem de actu hoc effectò cogitato in præsentis illicito, prout proponitur *tr. r. c. 6. Sect. 3.* in materia de peccatis. *De* xi autem *efficaciter*, & *pro præsentis*; nam simpliciter affectu desiderare uxorem alterius in tempus futurum, quo libera fuerit per mortem mariti, cuius iacet, sicut, si desideraret solutam, ut si sua uxor.

2. Fornicatione interna simplici stupro, incestu utpote efficaciter desiderando, solutam Virginem, consanguineam, masculinum &c. 3. Impudicitia interna, desiderando tactus, oscula, amplexus impudicos &c. aut in talibus recogitatis carnaliter oblectando &c. ut omnia patent suo loco mox citato.

CAPUT